

Nr 27.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 19 mars 1954 dagtecknad proposition, nr 181, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete¹ vilken enligt lag den 22 maj 1953 (nr 229) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1955.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft dels sex före propositionens avlämnande väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 82 av herr *Weiland m. fl.*, nr 150 av herr *Bergh m. fl.* och nr 345 av herr *Ohlon m. fl.* samt inom andra kammaren nr 118 av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, nr 237 av herr förste vice talmannen *Skoglund m. fl.* och nr 376 av herr *Ohlin m. fl.*, dels ock två i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen nr 525 i första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* och nr 670 i andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.*

I motionerna I: 82 och II: 118, vilka är likalydande, hemställes, »att riksdagen måtte förorda att kvoten för byggnadstillstånd för uppförande av lokaler för religiösa ändamål för år 1954 höjes från föreslagna 10 miljoner kronor till 15 miljoner kronor».

I motionerna I: 150 och II: 237, vilka är likalydande, föreslås, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder måtte vidtagas för ett skyndsamt avskaffande av byggnadsregleringen; eller,

¹ Senaste lydelse i vissa delar, se SFS 1948:186 och 749.

om detta icke vinner riksdagens bifall, i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva till känna, att byggnadsregleringen bör så tillämpas, att den kyrkliga nybyggnadsverksamheten får ett väsentligt större utrymme än för närvarande är fallet».

Motionerna I: 345 och II: 376 — även de likalydande — utmynnar i en hemställan, »att riksdagen

1) måtte besluta om fullständig avveckling av byggnadsregleringens tillståndstvång med bibehållande under en övergångsperiod av icke kvantitetsbegränsande, lokalt meddelade igångsättningsmedgivanden;

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning av spörsmålet att genom ekonomiska stimulanser, byggnadsteknikens utveckling eller arbetsmarknadspolitiska överenskommelser ernå en tillfredsställande lösning av säsongutjämningsproblemet».

I motionerna I: 525 och II: 670, som likaledes är av samma lydelse, hemställes, »att riksdagen, vid behandlingen av proposition nr 181 med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, ville anhålla hos Kungl. Maj:t att skyndsamma åtgärder måtte vidtagas för slopande av byggnadsregleringen, så att regleringen i sin helhet är avvecklad senast den 31 december 1954».

Beträffande de skäl som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget ävensom i fråga om de av motionärerna till stöd för sina yrkanden åberopade skälen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen och motionerna.

Till utskottet har dessutom från biskoparna Bo Giertz och Elis Malmeström inkommit en skrivelse, vari framlagts vissa synpunkter på frågan om en höjning av byggnadstillståndskvoten för kyrkliga ändamål.

Gällande bestämmelser.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444; ändr. nr 186/1948 och 749/1948) om tillståndstvång för byggnadsarbete utgör ett led i statsmakternas strävan att upprätthålla ett fast penningvärde och främja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft. Lagen gäller — sedan dess giltighetstid vid olika tillfällen blivit förlängd, senast genom lag den 22 maj 1953 (nr 229) — till och med den 30 juni 1954.

Enligt 1 § i lagen äger Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar förordna att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning. Har dylikt förordnande meddelats, följer därav att byggnadsarbete icke får bedrivas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd). Sådant tillstånd meddelas av Konungen eller, i den mån Konungen förordnar därom, av myndighet, åt vilken Konungen uppdrager att utöva tillsyn över tillämpningen av lagen, eller myndighet,

som är underordnad tillsynsmyndigheten. Beslut rörande byggnadstillstånd meddelas för närvarande — förutom av Kungl. Maj:t — av arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna.

Genom kungörelse den 29 juli 1943 (nr 640) med tillämpningsföreskrifter till lagen, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 augusti 1943, har Kungl. Maj:t förordnat, att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning samt meddelat tillämpningsföreskrifter till lagen.

Enligt tillämpningsföreskrifterna, vilka vid skilda tillfällen ändrats, får åtskilliga slag av hithörande arbeten bedrivas utan byggnadstillstånd. Sedan byggnadsregleringen dryftades vid 1953 års riksdag, har genom kungörelse den 27 november 1953 (nr 680) vidtagits den ändringen, att från och med den 1 januari 1954 från tillståndstvång undantagits alla slag av byggnadsarbeten avseende hus, som helt eller till huvudsaklig del är avsett för bostadsändamål och inrymmer högst två bostadslägenheter, ävensom därtill hörande uthusbyggnader. Jämlikt tillämpningsföreskrifterna får i enlighet härmed följande arbeten nu bedrivas utan byggnadstillstånd.

1. Arbete, avseende hus, som helt eller till huvudsaklig del är avsett för bostadsändamål och inrymmer högst två bostadslägenheter, ävensom därtill hörande uthusbyggnader.

2. Arbete, avseende bostad, raststuga och stall, som avses i skogsföreläggningenslagen den 25 maj 1951.

3. Arbete, avseende installation av elektriska ledningar eller andra elektriska anordningar, där arbetet icke står i samband med annat byggnadsarbete, ävensom arbete avseende elektrisk distributionsanläggning.

4. Måleriarbete, som icke står i samband med annat byggnadsarbete.

5. Arbete, avseende mindre komplettering (s. k. lapparbete) inom byggnad av befintlig värme-, vatten-, avlopps- eller ventilationsanläggning, där arbetet icke står i samband med annat byggnadsarbete.

6. Uppförande av stängsel av enklare beskaffenhet.

7. Anordnande av brunn, i den mån arbetet härmed icke erfordrar utförande av annat byggnadsarbete.

8. Arbete, avseende enskild väg, under förutsättning att statsbidrag till arbetets utförande beviljats eller att vägen har till huvudsakligt ändamål att främja utforsling av skogsprodukter (skogsväg), ävensom sådan omläggning och förbättring av annan för nyssnämnda ändamål erforderlig enskild väg, att denna först därigenom kommer i det skick att utforsling av skogsprodukter kan äga rum å vägen.

9. Arbete, avseende dikningsföretag för jordbruks- eller skogsbruksfastighets eget behov, ävensom, under förutsättning att statsbidrag till företaget beviljats, arbete, avseende annat torrläggningföretag för jordbrukets eller skogsbrukets behov.

10. Arbete, avseende ekonomibyggnader för jordbruks- eller skogsbruksfastighets eget behov ävensom arbete, avseende växthus.

11. Reparations- och förbättringsarbete å flottled.

12. Muddringsarbete, som utföres med mudderverk och som icke står i samband med eller eljest erfordrar utförande av annat byggnadsarbete.

13. Statliga och statskommunala beredskapsarbeten.

14. Annat reparations- och underhållsarbete än sådant, som omfattas av bestämmelserna i 1—13, såframt för arbetets utförande sammanlagt kommer att sysselsättas högst 3 personer.

Vidare må erinras om att Kungl. Maj:t med giltighet från och med ingången av detta år meddelat generellt byggnadstillstånd avseende andra bostadshus än en- och tvåfamiljshus, därvid emellertid föreskrivits att arbetet ej får igångsättas, förrän vederbörande länsarbetsnämnd så medgivit. Länsarbetsnämnden har tillerkänts befogenhet att besluta om avbrott i påbörjat arbete ävensom angående storleken och sammansättningen av den arbetsstyrka, som vid varje tid får sysselsättas i arbetet.

Under år 1953 har dessutom det tidigare påbörjade frigörandet av bostadsbyggnadsverksamheten från kvotbegränsning successivt fortsatt. Numera gäller således överhuvudtaget ej något kvothinder för bostadsproduktionen; och vidare må byggnadstillstånd utan avseende å byggnadskvot meddelas beträffande varje arbete, som ej beräknas draga högre kostnad än 10 000 kr.

För de byggnads- och anläggningsarbeten vilka fortfarande är beroende av tillstånd har för år 1954 upprättats en tillståndsbudget, i sammandrag av det utseende som framgår av följande tablå. Närmare uppgifter om förutsättningarna för budgeten och om fördelningen av kvotbeloppen inom de olika kvotområdena har lämnats i bihang 3 till inkomstbilagan till årets statsverksproposition.

Kvotområde	Miljoner kronor		
	Tillståndsbudget		Önskemål om kvot 1954
	1953	1954	
A. Bostäder	1 700	—	—
B. Kvadratmeterkvot	90	—	—
C. Jordbruk, skogsbruk, fiske	6	3	—
D. Egentlig industri	200	200	371
E. Handel	81	81	273
F. Samfärdsel, vatten- och avloppsledningar	1 297	1 291	—
G. Förvaltnings-, sociala ändamål m. m.	159	155	596
H. Skolor, kyrkor, övriga samlingslokaler m. m.	260	260	941
1. Ecklesiastikdepartementet	210	210	598
2. Kyrkor, församlingshem, krematorier	10	10	89
3. Jordbruksdepartementet	6	6	26
4. Handelsdepartementet	4	4	7
5. Samlingslokaler	15	15	74
6. Badhus, tvätterier, idrotts- och andra fritidsanläggningar	15	15	147
I. Militära byggnader	90	90	—
J. Diversekvot	120	120	—
K. Semesteranläggningar	5	3	—
L. Reservkvot	15	15	—
Summa	4 023	2 218	

Utredning rörande avveckling av byggnadsregleringen.

Såsom redan framhållits i samband med frågans behandling år 1953 har 1949 års investeringskommitté, som tillsatts för att verkställa utredning och avgiva förslag om formerna för den framtida investeringskontrollen, den 18 februari 1953 avlämnat ett betänkande (SOU 1953:6) angående generella metoder och fysiska kontroller inom investeringspolitiken. Kommitténs uppgift har varit att undersöka möjligheterna att upprätthålla en effektiv och ur konjunkturutjämningsynpunkt ändamålsenlig investeringspolitik utan detaljreglering av byggnadsverksamheten. Härvid har kommittén kommit till den slutsatsen, att en sådan politik kan åstadkommas utan en detaljreglering av byggnadsregleringens karaktär. Kommittén föreslår, att den statliga investeringsverksamheten kontrolleras över budgeten och att de kommunala investeringsutgifterna till viss del skattefinansieras i huvudsaklig överensstämmelse med kommunlåneutredningens förslag (SOU 1951:24).

I fråga om bostadsbyggandet finner kommittén viss höjning av hyresnivån för äldre bostadshus tillräddig för att begränsa bostadsefterfrågan. Vidare förordas, att kreditvillkoren för finansiering av bostäder göres strängare genom sänkning av belåningsgränserna och skärpning av amorteringsreglerna. Härjämte föreslås, att en plan skall uppgöras för avvecklingen av den allmänna bostadssubventioneringen.

Beträffande investeringsverksamheten inom företagssektorn — enskilda företag inom industri, handel, samfärdsel och jordbruk — anser kommittén, att det icke går att på ett rimligt sätt utöva en effektiv kontroll med enbart fysiska medel. Enligt kommitténs mening måste i stället den begränsning och den kontroll, som är erforderlig beträffande dessa investeringar, ombesörjas genom åtgärder av penning- och finanspolitisk natur.

Icke ens som komplement till sistnämnda åtgärder anser kommittén det motiverat att bibehålla en allmän byggnadsreglering vare sig med hänsyn till önskemålen om att kunna påverka näringslivets lokalisering eller urvalet av de investeringsprojekt, som kan komma till utförande inom näringslivet, eller med hänsyn till sysselsättningsförhållandena på byggnadsmarknaden och andra delar av arbetsmarknaden. Med hänsyn till byggnadsregleringens betydelse för säsongutjämnningen inom byggnadsmarknaden borde dock sådana åtgärder och bestämmelser, som vore behövliga för en reglering i säsongutjämnande syfte, tills vidare bestå med möjlighet till successiv avveckling. Vad som tills vidare borde bibehållas vore endast vederbörande myndigheters möjlighet att bestämma den årstid, varunder visst byggnadsarbete finge påbörjas, samt att begränsa det antal byggnadsarbetare, som under högsäsong finge sysselsättas vid särskilda byggnadsföretag. Tillämpningsområdet borde undan för undan inskränkas

såväl lokalt för vissa områden som för särskilda grenar av byggnadsverksamheten.

Över investeringskommitténs betänkande har *remissyttranden* avgivits av ett stort antal statliga myndigheter och organisationer inom näringslivet. Flertalet av remissinstanserna har helt eller i väsentliga delar tillstyrkt kommitténs förslag.

Arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, ett antal länsstyrelser och kommuner, statens hyresråd, fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Landsorganisationen jämte Svenska byggnadsarbetareförbundet och Svenska murareförbundet samt i ärendet hörda sammanslutningar för den kooperativa bostadsproduktionen har avstyrkt förslaget eller framfört starka erinringar mot detsamma.

Kritiken har — bortsett från kommitténs rekommendationer av åtgärder för begränsning av bostadsefterfrågan — huvudsakligen gällt förslaget om skattefinansiering av kommunernas investeringar samt kommitténs uppfattning rörande behovet av att bibehålla byggnadsregleringen som ett medel för att påverka näringslivets lokalisering och utjämna säsongvariationerna inom byggnadsindustrin.

Departementschefen.

Chefen för socialdepartementet, *statsrådet Sträng*, förklarade vid lagrådsremissen att den framkomna kritiken mot investeringskommitténs betänkande enligt hans uppfattning hade fog för sig samt anförde i övrigt bland annat följande:

När frågan om fortsatt giltighet av ifrågavarande lagstiftning behandlades år 1953, underströk jag nödvändigheten av att bibehålla byggnadsregleringen i det då rådande ovissa konjunkturläget. Som framgår av finansplanen i årets statsverksproposition karakteriseras läget för närvarande av en balanserad högkonjunktur men med latent möjligheter till förskjutningar såväl i riktning mot nya tendenser till överkonjunktur och inflation som mot en markerad konjunkturavmattning med risker för depression och arbetslöshet. Bedömningen av det aktuella läget tyder dock närmast på, att den omedelbara uppgiften för den ekonomiska politiken är att sörja för att den totala efterfrågan icke överstiger de tillgängliga resurserna. En restriktiv ekonomisk politik är sålunda fortfarande nödvändig. Riskerna för att ramen för resurserna skall sprängas hänför sig framför allt till investeringssektorn.

Redan av hänsyn till vad nu anförts anser jag det nödvändigt upprätthålla byggnadsregleringen som en av de konjunkturdämpande åtgärderna. Att såsom investeringskommittén förordat lösa frågan om investeringskontrollen genom enbart penning- och finanspolitiska åtgärder torde i dagens läge vara en alltför generell verkande regleringsmetod. En individuell till-

ståndsprovning synes ge större garantier för att ur samhällets synpunkt angelägna investeringar tillgodoses i första hand i ett läge, där investeringsönskemålen uppenbarligen är större än det reella investeringsutrymmet. Vidare medför det individuella provningsförfarandet den fördelen, att samhället härigenom har möjlighet att förhindra en uppenbart olämplig lokalisering. Hur detta inflytande skall bevaras vid en avveckling av byggnadsregleringen måste enligt min mening närmare prövas.

Även om sålunda varken det nuvarande ekonomiska läget eller hänsynen till vissa andra mera långsiktiga faktorer synes göra det möjligt att för närvarande avveckla byggnadsregleringen, bör naturligtvis alla föreliggande möjligheter att uppmjuka regleringen tillvaratagas, i den mån läget så medger. Jag vill i detta sammanhang erinra om att bostadsbyggandet från den 1 januari 1954 praktiskt taget helt befriats från byggnadsreglering. Igångsättningstillstånd för flerfamiljshus, som beviljas av länsarbetsnämnderna, har dock bibehållits i syfte att därmed befordra säsongutjämningen. Ytterligare uppmjukningar av byggnadsregleringen kommer att övervägas, så snart detta visar sig möjligt.

Lagrådet.

Lagrådet har lämnat det genom propositionen framlagda lagförslaget utan erinran.

Utskottet.

Under 1953 har en fortsatt dämpning av den tidigare rådande överkonjunkturen inträtt, vilket gjort det möjligt att genomföra vissa lättnader i detaljregleringarna. I fråga om byggnadsregleringen har sålunda från tillståndstvång undantagits allt byggnadsarbete beträffande bostadshus, som helt eller till huvudsaklig del är avsett för bostadsändamål och inrymmer högst två bostadslägenheter. Vidare har Kungl. Maj:t meddelat generellt byggnadstillstånd för byggnadsarbete avseende bostadshus med flera än två bostadslägenheter. Tillståndstvånget för bostadsbyggandet kan härigenom anses praktiskt taget avskaffat. I syfte att få byggnadsarbetarkåren jämnt sysselsatt under hela året har dock Kungl. Maj:t föreskrivit att byggnadsarbete, såvitt avser bostadshus med flera än två bostadslägenheter, icke må igångsättas förrän vederbörande länsarbetsnämnd så medgivit samt tillerkänt länsarbetsnämnden befogenhet att besluta om avbrott i arbetet även om storleken och sammansättningen av den arbetsstyrka, som vid varje tid må sysselsättas däri.

Att helt avveckla byggnadsregleringen, såsom påyrkas i motionerna I: 150 och II: 237, I: 345 och II: 376 samt I: 525 och II: 670, har Kungl. Maj:t däremot ansett för närvarande icke vara möjligt, varför i förevarande propo-

sition nr 181 föreslås, att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete skall erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1955. Såsom skäl härför anföres bl. a., att en restriktiv ekonomisk politik fortfarande är nödvändig för att förhindra att den totala efterfrågan överstiger tillgängliga resurser. Risk härför anses framför allt föreligga i fråga om investeringarna.

Utskottet ansluter sig till denna mening och vill därvid särskilt peka på det förhållandet, att redan nu tillgången på byggnadsarbetskraft på vissa håll icke motsvarar behovet, vilket bidragit till att de genomsnittliga byggnadstiderna för bostäder förlängts. Om tillståndstvånget för byggnadsverksamheten även på övriga områden hävdes, skulle detta med de uppdämda byggnadsbehov som finnes helt säkert ha till följd att byggnadstiderna ytterligare förlängdes och därmed byggnadskostnaderna ökades. Utskottet finner det angeläget att en sådan utveckling förhindras. Vidare må framhållas, att det icke ens med de medel som genom byggnadsregleringen stått myndigheterna till buds varit möjligt att undgå säsongarbetslöshet inom byggnadsbranschen. Svårigheten att bemästra detta problem talar också emot att byggnadsregleringen avskaffas nu.

På anförda skäl vill utskottet tillstyrka bifall till det genom propositionen framlagda förslaget. Detta ställningstagande innebär att utskottet anser förenämnda yrkanden om avveckling av byggnadsregleringen böra avslås. Då det andra yrkandet i motionerna I: 345 och II: 376, att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande möjligheterna att på vissa angivna vägar ernå en tillfredsställande lösning av säsongutjämningsproblemet, synes ha framställts under förutsättning att yrkandet om byggnadsregleringens avveckling bifalles, torde något särskilt uttalande i anledning av nämnda yrkande om utredning icke erfordras.

I motionerna I: 82 och II: 118 samt I: 150 och II: 237 hemställas, att riksdagen måtte förorda en höjning av tillståndskvoten för kyrklig nybyggnadsverksamhet. Det är obestriddligen riktigt — såsom anföres i motionerna — att det föreligger ett stort behov av ytterligare lokaler för religiösa ändamål. Särskilt torde detta vara fallet inom de under senare år hastigt tillväxande städerna. Det är emellertid lika klart, att stora otillfredsställda lokalbehov finnes även på andra områden med hög angelägenhetsgrad, t. ex. i fråga om sjukvården, undervisningsväsendet och allmänna samlingslokaler. Då det för en fördelning av den byggnadsvolym som tillståndsgivningen anses kunna omfatta måste göras en avvägning mellan de olika byggnadsbehoven och då en sådan avvägning kräver en ingående kännedom om dessa behov och överblick över möjligheterna att tillgodose dem, bör det ankomma på Kungl. Maj:t att obunden pröva frågan om de jämkningar av tillståndsramarna som kan anses påkallade. Ehuru utskottet finner syftet med nu ifrågavarande motioner behjärlansvärt, kan utskottet därför icke förorda att riksdagen gör något uttalande i enlighet med vad som föreslagits i motionerna. Utskottet utgår emellertid från att vid de uppmjukningar i

byggnadsregleringen som kan ifrågakomma även möjligheterna att öka tillståndsgivningen till den kyrkliga nybyggnadsverksamheten överväges.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 345 och II: 376 bifalla förevarande proposition;

B. att motionerna I: 150 och II: 237, i vad avser yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om åtgärder för avskaffande av byggnadsregleringen, samt motionerna I: 525 och II: 670 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C. att varken motionerna I: 82 och II: 118 eller motionerna I: 150 och II: 237, såvitt dessa avser höjning av tillståndskvoten för kyrklig nybyggnadsverksamhet, måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1954.

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Osvald, Grym, Ivar Nilzon, Ebbe Ohlsson, Herbert Hermansson*, Boo och William Ohlsson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Mölndal och Nyberg, fru Torbrink, fru Boman samt herrar Bengtsson i Halmstad, Carlsson i Stockholm, Nilsson i Östersund och Jansson i Benestad.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) (avseende utskottets hemställan under A och B) av herrar *Osvald, Nyberg* och *Carlsson* i Stockholm, vilka ansett,

dels att utskottets utlåtande till och med det stycke, som slutar med orden »utredning icke erfordras», bort ha följande lydelse:

»Under 1953 har — — — (de två första styckena lika med utskottet) — — — i fråga om investeringarna.

Enligt utskottets mening är förhållandena nu sådana, att byggnadsregleringen icke längre erfordras för att tillgodose lagens syfte att upprätthålla ett fast penningvärde. Såsom framgår av finansplanen i årets statsverksproposition karakteriseras läget för närvarande av en balanserad

högkonjunktur. Att man under ett sådant tillstånd alltid har att räkna med att förskjutningar i ena eller andra riktningen kan uppkomma bör icke förhindra upphävandet av en reglering, som vilar på den förutsättningen att utomordentliga förhållanden är rådande. Någon detaljreglering av byggnadsverksamheten synes icke heller erforderlig för att denna skall kunna hållas inom ramen för tillgängliga resurser. I nationalbudgeten för år 1954 framhålles, att en markant omsvängning i industrins investeringsvilja inträffat under 1952, vilket kommit till uttryck i att tillströmningen av ansökningar om byggnadstillstånd för industriändamål sjunkit och beviljade sådana tillstånd i betydande utsträckning icke utnyttjats. Enligt den i nationalbudgeten gjorda bedömningen har omfattningen av industrins byggnadsinvesteringar under 1953 ytterligare minskat och för 1954 antagits skola bli oförändrad. Genom kreditrestriktioner och andra penningpolitiska åtgärder torde man även i fortsättningen kunna ernå önskvärd begränsning inom företagssektorn. Den statliga investeringsverksamheten kan kontrolleras över budgeten, och vad gäller de kommunala investeringarna är det uppenbart, att omfattningen av dessa kan begränsas genom en restriktiv kreditgivning.

Under senare år har såsom skäl för bibehållandet av byggnadsregleringen särskilt framhållits dennas betydelse för säsongutjämningen inom byggnadsindustrien. Att även byggnadsarbetarna beredes en av säsongvariationer ostörd sysselsättning är väsentligt såväl ur den enskildes som ur allmän synpunkt. Det synes emellertid icke behöva befaras, att ett hävande av byggnadsregleringen skulle medföra några större olägenheter i detta hänseende. Såväl de statliga och kommunala som industrins byggnadsprojekt är merendels så tidskrävande att arbetena ur ekonomisk synpunkt måste fortgå utan hänsyn till årstid. Genom den tekniska utvecklingen har det även i övrigt för större byggnadsföretagare blivit ekonomiskt fördelaktigt att bedriva en kontinuerlig byggnadsverksamhet under hela året. Staten kan vidare i samband med sin kreditgivning uppmuntra vinterbyggandet. Slutligen torde det finnas anledning att räkna med att arbetsmarknadsparterna inom byggnadsbranschen söker nå avtalsbestämmelser, som befordrar en jämn sysselsättning.

Utskottet finner sålunda skäl icke föreligga att bibehålla tillståndstvånget för byggnadsarbete. En avveckling härav kräver emellertid viss tid. Vidare torde ytterligare böra undersökas vilka metoder som är mest ändamålsenliga för att underlätta säsongutjämningen inom byggnadsindustrin. Utskottet vill därför icke motsätta sig den i propositionen föreslagna förlängningen av giltighetstiden för lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete. Tillståndstvånget hör dock vara avskaffat senast den 31 december 1954, varefter under en övergångstid endast må kvarstå sådana befogenheter för vederbörande myndigheter som för närvarande gäller i fråga om större bostadshus» ;

dels ock att utskottet i följd härav bort under punkterna A och B hemställa,

A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition och i samband därmed i anledning av motionerna I: 345 och II: 376 hos Kungl. Maj:t anhålla, dels att åtgärder vidtages, så att tillståndstvånget för byggnadsarbete helt avskaffats senast den 31 december 1954 och därefter under en övergångstid endast kvarstår befogenheter för vederbörande myndigheter att bestämma tidpunkten för byggnadsarbetets påbörjande och antalet byggnadsarbetare, som får sysselsättas däri, dels ock att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning rörande de lämpligaste åtgärderna för att utan detaljreglering ernå en tillfredsställande lösning av säsonguljämningsproblemet;

B. att motionerna I: 150 och II: 237, såvitt avser avskaffande av byggnadsregleringen, samt I: 525 och II: 670 — i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt — icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) (avseende utskottets hemställan under A och B) av herr *Ebbe Ohlsson* och fru *Boman*, vilka ansett,

dels att utskottets utlåtande till och med det stycke, som slutar med orden »utredning icke erfordras», bort ha följande lydelse:

»Under 1953 har — — — (de två första styckena lika med utskottet) — — — i fråga om investeringarna.

Enligt utskottets mening är förhållandena nu sådana, att byggnadsregleringen icke längre erfordras för att tillgodose lagens syfte att upprätthålla ett fast penningvärde. Såsom framgår av finansplanen i årets statsverksproposition karakteriseras läget för närvarande av en balanserad högkonjunktur. Att man under ett sådant tillstånd alltid har att räkna med att förskjutningar i ena eller andra riktningen kan uppkomma bör icke förhindra upphävandet av en reglering, som vilar på den förutsättningen att utomordentliga förhållanden är rådande. Någon detaljreglering av byggnadsverksamheten synes icke heller erforderlig för att denna skall kunna hållas inom ramen för tillgängliga resurser. I nationalbudgeten för år 1954 framhålles, att en markant omsvängning i industrins investeringsvilja inträffat under 1952, vilket kommit till uttryck i att tillströmningen av ansökningar om byggnadstillstånd för industriändamål sjunkit och beviljade sådana tillstånd i betydande utsträckning icke utnyttjats. Enligt den i nationalbudgeten gjorda bedömningen har omfattningen av industrins byggnadsinvesteringar under 1953 ytterligare minskat och för 1954 antagits skola bli oförändrad. Genom allmänna penningpolitiska åtgärder torde man även i fortsättningen kunna ernå önskvärd begränsning inom företagssektorn. Den

statliga investeringsverksamheten kan kontrolleras över budgeten, och vad gäller de kommunala investeringarna är det uppenbart, att omfattningen av dessa kan begränsas genom en restriktiv kreditgivning.

Under senare år har såsom skäl för bibehållandet av byggnadsregleringen särskilt framhållits dennas betydelse för säsongutjämningen inom byggnadsindustrin. Att även byggnadsarbetarna beredes en av säsongvariationer ostörd sysselsättning är väsentligt såväl ur den enskildes som ur allmän synpunkt. Det synes emellertid icke behöva befaras, att ett hävande av byggnadsregleringen skulle medföra några större olägenheter i detta hänseende. Såväl de statliga och kommunala som industrins byggnadsprojekt är merendels så tidskrävande att arbetena ur ekonomisk synpunkt måste fortgå utan hänsyn till årstid. Genom den tekniska utvecklingen har det även i övrigt för större byggnadsföretagare blivit ekonomiskt fördelaktigt att bedriva en kontinuerlig byggnadsverksamhet under hela året. Staten kan vidare i samband med sin kreditgivning uppmuntra vinterbyggandet. Slutligen torde det finnas anledning att räkna med att arbetsmarknadsparterna inom byggnadsbranschen söker nå avtalsbestämmelser, som befordrar en jämn sysselsättning.

Utskottet finner sålunda skäl icke föreligga att bibehålla byggnadsregleringen, icke ens i den begränsade utsträckning, som för närvarande gäller i fråga om större bostadshus. En avveckling av byggnadsregleringen torde emellertid kräva viss tid, varför utskottet icke vill motsätta sig en förlängning av giltighetstiden för lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete till utgången av 1954»;

dels ock att utskottet i följd härav bort under punkterna A och B hemställa,

A. att riksdagen med avslag å förevarande proposition måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

**angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444)
om tillståndstvång för byggnadsarbete.**

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete vilken enligt lag den 22 maj 1953 (nr 229) gäller till och med den 30 juni 1954, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1954.

B. att motionerna I: 150 och II: 237, såvitt avser avskaffande av byggnadsregleringen, ävensom I: 345 och II: 376 samt I: 525 och II: 670 — i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt — icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

3) (avseende utskottets hemställan under C) av herrar *Ebbe Ohlsson* och *Nyberg* samt fru *Boman* och herr *Carlsson* i Stockholm, vilka ansett

dels att utskottets utlåtande från och med det stycke, som börjar med orden »I motionerna I: 82 och II: 118», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 82 och II: 118 samt I: 150 och II: 237 hemställas, att riksdagen måtte förorda en höjning av tillståndskvoten för kyrklig nybyggnadsverksamhet. Det är obestriddligen riktigt — såsom anföres i motionerna — att den religiösa verksamhetens lokalbehov under tiden för byggnadsregleringens bestånd blivit eftersatt i större utsträckning än vad som gäller för andra områden. Härigenom har uppenbarligen stora svårigheter uppkommit för de religiösa samfunden att utöva sin verksamhet. Särskilt torde detta vara fallet i de under senare år hastigt tillväxande städerna, där nya stora bostadsområden helt och hållet kommit att sakna gudstjänstlokaler. Under den tid byggnadsregleringen kan komma att bestå bör därför den kyrkliga nybyggnadsverksamheten beredas väsentligt större utrymme än vad som för närvarande är fallet»;

dels ock att utskottet i följd härav bort under C hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 82 och II: 118 samt I: 150 och II: 237 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en väsentlig höjning av tillståndskvoten för religiösa ändamål.
